

# JON MIRANDE JOAN ZAIGU

Jon Mirande joan zaigu. Bai, «joan zaigu» esan behar, zeren,\* sinestu ezin bagenuen ere, euskal literaturaren zat aspaldi galdua baikenuen. Hala ere, haren lanak bizirik iraunen du.

**Herriminez ezin-minez  
Erdiratzen zait bihotza  
Egunetik egunera  
Gau luzetik gau luzera.**

Idatzi zuen poetak izakerazko pesimismo ikaragarria zuen barne-hezur muinetaraino sartua, eta, gure herriaz ezezik, bere buruaz ere etsiturik\* bizi zen. Euskal Herriaz bere ideia bereziak zituen, 1953.ean «Gernika» aldizkariaren 23 eta 25. zenkabetan agertu ziren **Euskaldungoaren etsaiak** eta **Abertzaletasunaren inguruan** saio laburretan azaldu zituenak; eta batez ere hemendik sortu zitzaizkion gure barnetik etsaiak. Berak Euskal Herriaren amoreagatik eman zituèn ideia haiengatik, kalte asko lortu zuen bere buruarentzat. «Zainetako» gaitza zuen, nerbioetakoa, eta azken boladan psikiaterek zebilan.

1972.eko abenduaren 28an hil zen Parisen. Hiri honetan sortua zen 1925.eko urriaren 10ean, guraso zuberotarrangandik.

Idazle ospetsu hau poeta handia zen. Pariseko Unibertsitatean estudiatu zituen Legetza eta Linguistika. Hizkuntza asko eta euskararen dialektuak ikasiak zituen. Aspalditik Euskaltzaindiko laguntzaile genuen.

Haren lanaren fruturik gehienak hor gelditzen zaizkigu euskal aldizkarietan sakabanaturik, poesiak, ipuinak eta saiakerak, «Gernika», «Euzko-Gogoa», «Elgar», «Egan» eta «Igela» aldizkarietan batez ere. **Haur besoetakoa** (Donostia, 1970) izeneko nobela laburra dugu, argitara eman zigun liburu bakarra.

Lan asko euskaratu zituen, batez ere frantsesetik eta ingletetik. Nietzsche, Allan Poe, H. H. Munro eta abar ditu, itzulikatu zituèn autoreen arteko.

Idazle bakan honen lanek bizirik iraungo dute. Beste inori ez beste zor diogu gudate ondoreneko euskal literaturaren eragintzaren hastapena.\* Orduan hasi gineno, Europako haize berriak zekarzkguten haren poesiak, haren ipuinek. Gure egoera itsuan, diktadura gogor baten menpean, literatur molde zaharregien gurpilean,\* aspaldi joanak ziren Lizardi eta Lauaxetaren imitatzaileen artean, ez zen hain erraza arnasa hartzea. Lizardi eta Lauaxeta gogoko bagenituen ere, hain landua utzi zigutèn alor berean, ezer berririk sortzeke\* jira-biraka zebiltzatenen erak hain ziren aspergarriak! Orduan, hain nekez eta isilka eskuratzen genituèn euskal aldizkariak, egarriaren egarriz laster irensten genituen. Gogoak bere bideak dituez, Jon Miranderen kezka eraginkorrak eskaintzen zigun zerbait. Inoiz, Iratzeder, Salvatore Mitxelena eta besteren batenak ziren pizgarri. Haik\* bai urte latzak, euskaraz kulturazko gaietaz idaztea arriskugarria baitzen! Gizaldi berrikoen artean gogoz irakurtzen genuèn idazlea zen Jon Mirande.

Era berrien hazi ereile izan genuen. Idazle bakan honen ipuin beltzak zituen gogoko, eta honetakoak lehen aldiz ekarri zituen euskal literaturaren alorrera\*. Baina bereziki poesian izan genuen eraginik handiena. Berak erakutsi baitzigun, formak eta esateko erak zutèn garrantzia. Gai biziak harturik eta era berriez baliatuz sortu zituen bere olerki atseginak. Egungo poesia berriaren iturriak hargan aurkitzen direla, lasai esan genezake. Honen berri ondo dakite Aresti, J. Azurmendi, J. M. Lekuona, Otsalar, M. Lasa eta gainerakoek, berok ekarri duten pizkunde berriaren iturburuetakoa bat Mirande zelako. Euskal literaturan toki berezi bat merezi du eta bertan bizirik iraungo du, euskara den arteraino, heriotzarekin baketu den gizonak.

JUAN SAN MARTIN

**Zuzentzailearen oharra:** Artikulu hau irakurri ondoren, pentsa beza irakurleak, ez ote den mesedegarri, iraganeko zenbait aditz formatan azentu grabea jartzea.

diogu, <b>deutsagu</b>	zekarzkguten, <b>ekartzen</b>
dizkiote, <b>deutsoez</b>	<b>euskuezan</b> (zizkguten)
genezake, <b>geinke</b>	zigu, <b>euskun</b> , zeraukun
zaigu, <b>jaku</b> , zaiku	zigu, <b>euskuen</b> , zeraukuten
zait, <b>jat</b>	zitzaizkion, <b>jakozen</b>
zaizkigu, <b>jakuz</b>	

**Froga ezazu zuk zeuk**

**BYASS 96**

**ona dela izenez eta izanez**



**GONZALEZ BYASS**

JEREZ • XÉRÈS • SHERRY